

4. 9. 2015

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Smluvní pokuty, všeobecné obchodní podmínky a ochrana spotřebitele

Institut smluvní pokuty se v aktuální právní praxi těší veliké oblibě a je takřka essentialia negotii každé smlouvy, kterou uzavírají mezi sebou lidé, jež nejsou příbuznými či známými. Smluvní pokuta jako zajišťovací institut má vícero funkcí, zejména má však motivovat dlužníka, aby řádně a včas plnil svůj závazek. Je však smluvní pokuta v praxi sjednávána platně s ohledem na zvýšenou ochranu spotřebitelů?

Zásah Ústavního soudu

Zásadním vodítkem ke zodpovězení výše položené otázky je nález Ústavního soudu spisové značky I. ÚS 3512/11 ze dne 11. 11. 2013, který se zabýval vztahem mezi všeobecnými obchodními podmínkami (dále v textu jen jako VOP) a smluvní pokutou.

Podnikatelská praxe je povětšinou taková, že VOP jsou přílohou samotné uzavírané smlouvy a pro vyšší "komfort právní jistoty" si nechávají podnikatelé od spotřebitelů rovněž podepisovat i tyto VOP, často pak také každou jednotlivou stranu.

V případě sporu pak argumentují tím, že spotřebitel měl fakticky možnost se se zněním VOP seznámit a na důkaz toho předkládají podepsané znění VOP. Tato argumentace však neobstojí, právě kvůli výše specifikovanému nálezu, který říká, že:

"Základním předpokladem přijetí všeobecných obchodních podmínek oblátem je však jejich zahrnutí do návrhu. Obchodní podmínky ve spotřebitelských smlouvách mají sloužit hlavně k tomu, aby nebylo nezbytné do každé smlouvy přepisovat ujednání technického a vysvětlujícího charakteru.

*Naopak nesmí sloužit k tomu, aby do nich v nepřehledné, složitě formulované a malým písmem psané formě dodavatel skryl ujednání, která jsou pro spotřebitele nevýhodná a o kterých předpokládá, že pozornosti spotřebitele nejspíše uniknou (například rozhodčí doložka **nebo ujednání o smluvní pokutě**). Pokud tak i přesto dodavatel učiní, nepočíná si v právním vztahu poctivě, a takovému jednání nelze přiznat právní ochranu."*

Z výše uvedeného tak plyne, že v rámci spotřebitelských smluv ujednání zakládající smluvní pokutu zásadně nemohou být součástí VOP, nýbrž toliko spotřebitelské smlouvy samotné.

Přestože se nález týká spotřebitelských smluv ve smyslu zákona č. [40/1964](#) Sb. občanský zákoník, jeho nosné závěry a příslušná interpretační vodítka lze bezesporu uplatnit i po 1. 1. 2014 a nabytí účinnosti zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, neboť zmíněný ústavněprávní kontext zůstává zachován.

Z „evropského“ rozměru věci je tomu tak i proto, že na věc je třeba pohlížet náhledem unijního práva – jak ÚS ve výše uvedeném nálezu zmínil, s posuzovanou věcí úzce souvisí zejména směrnice Rady č. 93/13/EHS ze dne 5. 4. 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách.

Závěr

Ústavní soud tedy s konečnou platností uzavřel, že ujednání o smluvních pokutách mají své místo vždy a pouze ve spotřebitelské smlouvě samotné, nikoliv tedy v textu všeobecných obchodních podmínek, bez ohledu na to, jestli jsou tyto k textu přiloženy či dokonce spotřebitele stránku po stránce podepsány. Justice tak i nadále vyzdvihuje zájem nad ochranou slabší smluvní strany a staví jej velmi vysoko v pomyslném žebříčku chráněných hodnot.

Mgr. Jakub Oliva,
advokátní koncipient

[DOHNAL PERTOT SLANINA | advokátní kancelář](#)

PRAHA | HRADEC KRÁLOVÉ | OLOMOUC | LETOHRAD

Prvního pluku 347/12a
186 00 Praha 8 - Karlín

Komenského 266/3
500 03 Hradec Králové

Palackého 75/21
779 00 Olomouc

Václavské náměstí 76
561 51 Letohrad

Tel.: +420 587 407 086
e-mail: info@akdps.cz

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Úročení jistoty \(kauce\), kterou skládá podnájemce nájemci - II. díl](#)

- [Když obecní pozemky již nemusí být obecní – institut mimořádného vydržení v obecním právu](#)
- [Střet zájmů členů volených orgánů obchodních korporací: pravidla, proces a následky](#)
- [Dvě kiwi denně: EU schválila první zdravotní tvrzení pro čerstvé ovoce](#)
- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Darování pro případ smrti nemovité věci zapsané v katastru nemovitostí a určení výše odměny soudního komisaře](#)
- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)
- [Nová pravidla pro ground handling v EU a jejich dopady na letecký sektor](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)